

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm || Vitae aulicae

Schopper, Hartmann

Francof. Ad Moen., 1584

VD16 R 1015

Capvt XXV [i.e. XXVI].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70432)

Sed contra Sophocles,

Sophocles.

*Non Undecunq; lucra gaude quarere,
Plerosq; siquidem turpibus de quaestibus
Aufferre damnum, non salutem videris.*

Hinc prouerbiales quoq; aliquot Senarij
nati videntur:

Κέρδος πονηρὸν ἡμίαν ἀεὶ φέρει.

Dispendium affert fraude quaesitum lucrum.

Et,

Τὰ δ' αἰχρὰ λίεθον συμφορὰς ἐργάζεται.

Acturpe lucrum adducit infortunium.

Huc etiam pertinet Pindari sententia:

Pindarus.

*Τὸ ἃ παρ' Δίον γλυπὸ πιροτάτα μένει
τελοῦτά.*

*Quod praeter iustum est dulce, exitum ha-
bet amirissimum.*

Qui enim furtis, rapinis, aut alio quouis *Re male*
malo dolo res & facultates suas amplificat, *parta, ma*
horum possessio nunquam hereditario iure *le dilab-*
ad tertium haeredem peruenit, cuius rei ex-
itur.
empla quotidie videre licet.

CAPVT XXV.

ARGVMENTVM.

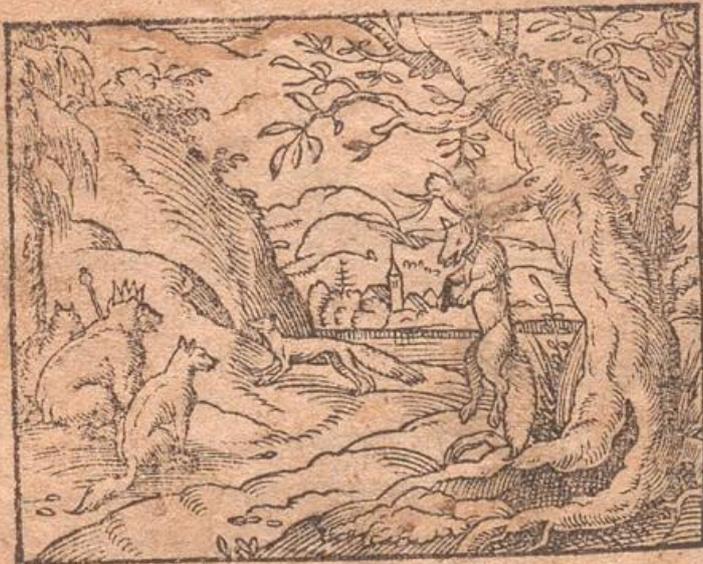
*Spe Reginalenis Vulpis tactatur in an. i,
Dum promittit opes rupe latere cana.
Credere turpe nimis nulli, Verū omnia cuique
Credere, tam stultū quā nocet illuderit.*

Regina lucri maxima
Spe captam ore femina,

H

De

De plebe Vulpem seuocat,
Dicitque nobis indica,

Castida o-
ratio Reini-
kes.

Regina cō-
solatur Rei-
nikin.

Qua Valle sit reconditum
Tampondus auri diuitis.
Tunc ille quid stultissimus
Narrabo surdo fabulam?
Opesne vel pecunias
Tantas in hostem conferam?
Meaque fiet particeps
Hereditaris Carnifex?
Quid me iuuabit amplius
Monstrare vobis talia,
Qui mortis indignissima
Desideratis exitum,
Meaque pelle luditis,
Et furibus nequissimis,
Plus quam mihi confiditis?
Regina dicit asperas
Amice curas exue,

Viri.

Virique pectus indue:
 En omne quod te perdidit
 Crimen tibi mitissimus
 Remittet, & Rex optimus
 Astuta contra protinus
 Hac verba dat Vulpecula:
 O Regis Vxor prapotens,
 Et gratiosa femina:
 Si rebus his in arduis
 Ausim tibi confidere,
 Et hesitationibus
 Cunctis remotis credere,
 Quod crimen hoc ignoscere,
 Culpamque Rex dimittere,
 Velitque Regiam suam
 Præstare gratiam mihi:
 Ipsum bearem protinus
 Præ Regibus mortalibus
 In orbe iam degentibus.

Hac quando fallacissimus
 Præfatus esset Reinike,
 Rex, inquit, Vxor optima
 Verbis latronis improbi
 Confidene mendacibus:
 Impostor, iste fallere,
 Furtimque rem subducere,
 Et polliceri frivola
 Hac arte novit omnia:
 Hac scito Vulpis propria
 Fallacis esse munia:
 Nugator is Vanissimus,
 Est omniumque pessimus.

Virtutes
 Reinikes.

Proptium
 vulpium
 est fallere

H 2

Tum

Tum Verba contraregia

Regina sup-
plicat regi
pro salute
Vulpis.

*Regina dicit garrula,
Confide Rex clarissime,
Vt amq; dones perditio,
Iam quippe mores impios
Vita prioris exuet:
Nam criminis redarguens
Culpauit affines suos,
Nec non amicos proprios,
Quibuslibet nec intimis
Parcens suis sodalibus,
Seni parenti nec suo,
Omnes nefandas omnium
Retexit vltro machinas.
Quae credo nunquam diceret,
Si vellet aut mendacijs
Vt iube contumelijs.*

Regis est
non facile
credere.

*Rex inquit, imis charior
Si credis vxor sensibus,
Id esse consultissimum,
Ne forte plus incommodi
Hinc exoriri sentiam,
Hunc liberabo vinculis
Et auolare liberum
Cunctis sinam praesentibus:
Rei licet miserrimi*

Minatur
rex Vulpi
nisi vitio-
sam emen-
det consue-
tudinem.

*Sit error & grauisimus,
Et omnium deterrimus:
Sed interim tamen mei
Huius supremi verticis
Insigne testor Regium,
Si non volet desistere*

Factis suis ab impijs,
 Aut in ministros quoslibet
 Quicquam meos vel nuncios,
 In posterum commiserit,
 Mains luet suspendium,
 Quam iam paratum viderit:
 Quin & tot omnes proximos
 Vlciscar atq; punitam:
 Et quicquid eius & spiam
 Amiculi deliquerint,
 Regis & plagiarij,
 Quos indicavit Reinike,
 Id omne vindicabitur
 Sed legibus durissimis:
 Agentur omnes exules
 In orbis oras & ltimas.

Hac audiens Vulpacula
 Mox gaudio perfunditur,
 Viresq; mentis ardua,
 Et spem recentem concipit,
 Atque rex mitissime,
 Et omnium clarissime,
 Quacunq; vobis spondeo,
 Servabo cuncta sedulo:
 Nam facta nunquam talia
 Laudem merentur inclytam:
 Et est quidem magnum nefas
 Et dedecus turpissimum,
 Magnatibus promittere
 Præstare quæ non cogites.
 Rex arbitratus omnia
 Hac esse vera, protinus

Minatur
 pœnam e-
 xilij.

Reinike
 promittit
 se fidē ser-
 uaturum.

Turpe qui-
 dem dictū,
 iam fallere
 nouimus
 omnes.

*Iubet resoluſ vincula,
Et liberè Vulpeculæ
Peccat, & donat omnia.*

COMMENTARIA.

Hoc vnicum præcipuè ex hoc capite vxoris discant, quid fœminam in consilium adhibere conducatur. Quæ nihil pestilentius esse Homerus affirmat, inquit enim:

Odyſſ. 4. *Ὅς ἐν αἰνότησιν ἡμιλυῖται ἄλλο γυναικός.*

Vſque adeò nihil improbius, muliereq; peius.

Frequenter autem apud antiquos Poëtas malè audit mulierum genus, quæ quidem & nostro sæculo strenuè dant operam, ne Poëta vaniloqui fuiſſe videantur. Euripides apud Planudem in AEsopi vita inter omnia mala principatum Mulieri tribuit cùm inquit:

Euripides. *Πολλὰ μὲν ὄργα ἐν ἡμαῶν θαλασσίῳ,
πολλὰ δὲ ποταμῶν ἡμιλυῖται θεῖμον
ἡνοῶν,*

*δεινὸν ἢ πένια, δεινὰ δὲ ἄλλα μύρια,
πλὴν ὅτι δὲν ἔτι δεινὸν ὡς γυνὴ ἡμιλυῖται.*

Nihil mala muliere peius, sed & cōtrarium intelligendum, nihil bona melius:

Eurore multo ſenſitratum mare,

Præniq; fluij. Et ignis acris impetus,

Inopia acerba, acerba alia quam plurima:

Sed nil tam acerbū et noxiū, et mulier mala.

Mulierem autem malam esse perquam venustè Lacon quidam significauit: Qui cum vxorem perpuſillam duxisset, dicebat è malis, quod

quod minimum esset, eligendum. Vnde non immeritò mulieres omniū ferè calamitatum *Mulieres* autores fuisse viris dicuntur: Testis Pandora *omniū ca-* Hesiodea, testis bellum Troianum, testis Her *lamitatum* cules à Deianira extinctus, testis Danaidum *multis au-* fabula, testis Lemniarum mulierum historia, *tores exti-* testis Cleopatra, aliæq; innumere. *Ornat au-* *tere.*

tem quàm maximè mulierem silentium, ita vt in prouerbiū hoc abierit. Verùm ex ossibus *Quare fa-* compactas esse fœminas constat: ossa autem *mina ple-* nimis crepitant & perstrepunt, eam ob cau- *runq; sint* sam illis à natura propemodum inesse garru- *loquacio-* litatem existimamus. Est enim mulier *res viris.*

Mobilis, inconsistens, vaga, garrula, variabilis, Mantua- *liquis,* nus in Ba- *Qua variū & mutabile semper* eo icis.

Kali, non vult, secumque sibi contraria pu- *gat.*

Præsentit, vt arbitror, & hoc ingeniosus *Phidia ex-* ille Phidias, fœminam nimirum esse animal *emplum.* admodum loquax, sagax ac versatile. Nam si huc illuc discurrere & circumuagari (quod plurimum desiderat) prohibeatur, saltem speculum aut fenestram aliquam, vt dilectam amicam, frequentat & amplectitur diligentissimè. Omitto perpetuum ornatum faciei, atque vestium compositionem, rerumque fortuitarum appetitionem, quæ omnia mihi difficilem & dubiam probitatis opinionem pariunt. Phidiam autem Venerem hoc modo fabricasse, vt testudinem calcaret, auctor est Plutarchus. Porro fœminæ loquaces

Plutarch. à meretrice Leæna tacere discant, cuius fœ-
in Præcep. minæ, præsertim scorti taciturnitas non im-
Nuptialib. meritò admirabilis apud Athenienses, & sum-
Meretrix mæ dignitatis extitit: Exemplum enim, quia
Leæna silē- sanè illustre est, percensere hîc non grauabor.
tij exem- Harmodius & Aristogiton iuuenes fortissi-
plum mu- mi, ciues Athenienses de Republica optimè
lierib. gar- meriti: nam libertatis recuperandæ, ac Rei-
culis propo- publicæ conseruandæ gratia de Tyranno in-
nitur. terficiendo coniurare, atque id aggredi ausi
 fuere, ideoque in eorum honorum à ciuibus

Gellius lib. publico Decreto constitutum & sancitum,
9, cap. 2. ne vnquam ipsorum nomina seruis indere li-
 ceret. Hi scortum eius lyre cantu, & beneuo-
 lentia officio maximè coniunctum & fami-
 liare habebant, nomine Leæna, quæ à Tyran-
 no capta, torta, & ad mortem vsq; excrucia-
 ta, eorum tamen de Tyrannicidio consilia, &
 conspirationem prodere, nec aperire voluit

Plin. lib. 7. quin potius præcisam dentibus linguam in
cap. 23. Idē Hippia Tyranni faciem expuit. Idcirco A-
lib. 34. c. 8. thenienses ei quoque quid honoris tribuere
Petrus Cri- volentes, nec tamen vt scortum celebrare ani-
nitus lib. 9. maleius nominis in arce Cecropia, à Cecro-
cap. 3. de ho- perege conditore appellata, per Iphicratem
nesta disci- eximium artificem, affabrè sculptum statuē-
plina, De re, vt que clarius honoris causa id factum esse
mulierum intelligeretur, in opere Leæna linguam non
studio & addiderunt. Quod taciturnitatis exemplum
malitia, Si fœminæ pectori benè insculpant, cum præter
de Ter. in naturam mulierum sit cohibere linguam: Vt
Hecyra. que adeò enim loquaces, obstreperæ, & gar-
 rulæ

rulæ sunt, vt cuidam seridè quamobrem mulieres imberbes essent quærenti, quidam responderit, quia tantum temporis filere, immotisq; persistere labris non possent, quousque barba eis abraderetur. Plura de foeminarum malitia & furore eaq; innumera & mira adducerem, nisi prolixior, quàm par sit, me futurum vererer. Mulierum quoq; astutiam & nequitiam passim detestantur Poetæ: sic Seneca,

*Sed dux malorum femina, & scelerum
artifex.*

Sic & Pamphilus poëta:

*Fallax, improba, saua, tristis, amens,
Infirma, instabilis, procax, petulca,
Quæq; est femina.*

Idem alio in loco,

Labilis, inconstans præceps, mutabilis, ar-
dens,

Impetuosa, ferox, insulso, &c.

Et Terentius,

*Censens te posse vltam reperire mulierem
quæ careat culpa?*

Juuenalis,

*Nil non permittit mulier sibi, turpe putat
nil.*

*Cum virides gemmas collo circumdedit, &
cum*

Auribus extensis magnos emittit elenchos.

Item Horatius,

Intolerabilius nihil est quàm femina dives.

Quocirca Principes qui aliis imperât cau-

Mulierum tiores prudentioresque esse debent, quam ut
consilij mulierum consiliis vtantur, aut earum pre-
principes cationibus locum dent. Et cum foemina nihil
vti nō de- instabilius appareat, vir constantia praeditus
bere. se illius blanditiis perturbari haud patietur,
 sed singula pro magnitudine rerum ponde-
 rabit atque discutiet, antequam temere vx-
 ris suae verbis fidem habeat. Id quidem non re-
 prehenderim si maritus vxori aliquando do-
 mesticis in negociis obediat: Verum in rebus
 magnis aut capi talibus consilio vti mulieres,
 tam stultum quam vanum esse nemo sapiens
 ignorat.

CAPVT XXVII.

ARGVMENTVM.

Pollicitis diues Vulpes ingentibus aurum
lactat, Et irato spondet, Et arte, Duci.
Plurima nobilitas nostro promittit in auro,
Rasticitas seruat religiosa fidem.

Gratiarum **T**unc rursus audax Reinike
actio Rei- **I** Coram profatur omnibus:
nikes pro **T**ot iure Regi nobili,
accepto be- **E**tusq; mansuetissima,
neficio. **E**t coniugi clarissima,
 Agoperennes gratias,
 Caelo quot & nunquam lucida
 Micant in alto sidera.
ab impossi- **I**ungeantur ante Cryphibus
bili. **E**qui si more mutuo,
 Canemq; Dama diligat,

Quinta